

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Gazi
Yaşargil

(1925-2025)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1934. Ankara'nın Cebeci semtinde Azmi ve Sahavet Yaşargil'le beş çocuklarının yaşadığı evdeyiz. Bir devlet memuru olan baba işten yeni dönmüş.

Hoş geldin bey.
Taze ekmek
mis gibi koktu.
Kolunun altındaki
o rulo nedir?

Hoş bulduk hanım. Fırında sağlık
ocağı hekimimizle karşılaştık.
Halkı hastalıklar hakkında
bilgilendirmek için afişler
hazırlayıp asmışlar. Ama
bir tanesine duvarda
yer kalmamış.

Oh, burnuma fırından yeni çıkmış çitir
ekmek kokusu geldi
Peynirciğim.

Sen acıkmışsın galiba
Simitçiğim.

Hekim bey geçen hafta okulda aşılarını
yaparken bizim çocuklardan birini hayli meraklı
görmüş.

"Bana mesleğime ilişkin
ayaküstü öyle sorular
sordu ki şaşırdım. Al şunu
as bir yere. Baktıkça
düşünür, özenir." dedi.
Ben de aldım getirdim.

Bakayım. Kuduz hastalığıyla
alakalı... Resimdeki de
kuduz aşısını bulan kişi
herhâlde. Altında
adı yazılı:
Louis...

Louis Pasteur anneciğim.
Kuduz aşısının yanı sıra
pastörizasyon denen gıda
koruma yöntemini de
bulan mikrobiyolog.

İyi fikir. Ben de odamıza sevdiğim
yemeklerin resimlerini mi
assam? Örneğin menemen.
Olsa da bandıra
bandıra yesek.
Gulp!

Ha ha ha! Mesajı aldım
Simitçiğim. Öykü bitince
birlikte bir
menemen
yapalım.

Pasteur'un öyküsünü
burada okumuştuk.

Evet. Küçük Gazi
Yaşargil'i de gördük
nihayet.

O gece yataklarını hazırlarken...

Biz de büyüyünce
hastalıklara çare olacak
buluşlar yapabilir miyiz
dersin abi?

Çalışırsak neden
yapamayalım?

Ben de bulduklarınızı
başkalarına öğretirim
çünkü öğretmen olmak
istiyorum. Hadi
iyi geceler.

Kardeşleri de Gazi gibi
okumaya niyetli
anlaşılan.

Bakayım... Haklısın. Aslında altı kardeşlermiş
ama biri henüz bebekken çaresi bilinmeyen bir
hastalığa yakalanıp yaşamını yitirmiş.
Büyüyen beş kardeşin üçü doktor,
biri öğretmen, biri de
mühendis olmuş.

Gazi, meraklı olduğu kadar
çalışkan ve planlıydı da. Hayalini
gerçekleştirip bir tıp okuluna
girmeyi başarırsa konuları
anlamakta zorlanmasın diye
Latinceyi de öğrenebileceği
Atatürk Lisesine gitti. Böylece
Almanca'nın yanında Latince de
öğrendi. 1943 yılında mezun olunca,
eğitim konusunda çocuklarının hep
yanında olan anne ve babasının
desteğiyle yurt dışındaki
üniversitelere başvurmak için
Avusturya ve Almanya yollarına
düştü. Ancak güç bir döneme denk
gelmişti. İkinci Dünya Savaşı
sürerken yabancı bir ülkede tıp
okuluna kabul edilmek kolay olmadı.

Almanya'da bir üniversite hastanesi...

Bay Yaşargil. Başvuranların altı ay boyunca hastanemizin farklı bölümlerinde çalışarak tıp eğitimine uygunluklarını kanıtlaması gerekiyor.

Size özel bir uygulama değil. Sadece bu süreci başarıyla tamamlayan adaylar öğrencimiz olabiliyor. Bu koşulu kabul ediyor musunuz?

Çok katı disiplinli bir okulmuş.

Tıp eğitiminin zorluklarına dayanamayıp okulu yarıda bırakabilecek öğrencileri önceden belirlemeyi, böylece savaş döneminde kısıtlı kaynakları boşa harcamamayı amaçlamış olmalılar.

Almanya'da başladığı tıp fakültesi eğitimini dönemin çalkantıları yüzünden 1949 yılında İsviçre'de tamamlar. Ancak Gazi Yaşargil hemen doktorluk yapmaya başlamak yerine eğitimine devam edip beyin cerrahisi alanında uzmanlaşmak ister.

Beyin cerrahisi uzmanlığı için beyin anatomisi, genel cerrahi, iç hastalıkları, nöroloji ve psikiyatri alanlarında yıllarca çalışıp asistanlık yapmalıyım.

Harcayacağım zamana değer umarım.

Oku oku bitmiyor ama değer Gazi abi. Değecek.

Evet Gazi abi. Gün gelecek, bütün tıp dünyası adını öğrenecek.

Nöroşirürji eğitimine başlayan Yaşargil, uzmanlığını alanın en bilgili ve deneyimli profesörlerinin yanında çalışarak 1957'de tamamlar. Artık bir beyin cerrahıdır.

Buyrun doktor bey.

Hemşire hanım, neşter lütfen... Bir de makas rica edeyim.

Nöro... Nöroşirürjü... Okuduğu bölümün adını söylemesi bile zor. Dilim dönmüyor.

Nöroşirürji yerine "beyin ve sinir cerrahisi" desen de olur. Nörolojiyle karıştırmaya yeter.

Deneyimi arttıkça beyin cerrahisinde kullanılan ekipmanların bazı iyileştirmelerle daha iyi iş görebileceğini fark eder.

Ameliyatlarda bazı kanamaları durdurmakta güçlük çekiyoruz. Oysa damarı sıkıştırdığımız pensin ucunda şöyle bir uzantı olsa, ipi oradan geçirebilsek...

Bunu şimdiye kadar niye düşünemedik? Çok mantıklı Bay Yaşargil.

Kimle konuşuyor?

Ameliyat ekipmanı üreten bir tasarımcı ya da mühendis olsa gerek.

Ameliyatlarında sürekli yeni yollar arar ve yeni teknolojiler kullanır. Geliştirdiği yöntemler sayesinde, ameliyat edilemez denilen sayısız hasta ameliyat masasından iyileşerek kalkar.

On yıl önce geçirdiğim kazadan beri su içmek için bardak bile tutamayan ellerim artık titremiyor! Çok teşekkür ederim ama bunu nasıl başardınız doktor bey?

Rica ederim. Aslında basit: Beyninizdeki ulaşılması çok güç bir bölgeye mikroskop yardımıyla eriştik ve oradaki hasarlı dokuyu temizledik.

Çaresini bulup hastaları iyileştirebilmek ne güzel.

Sus, sus. Gözlerim doldu zaten.

Gazi Yaşargil uzun meslek hayatı boyunca on bine yakın hasta ameliyat etti, geliştirdiği yöntemleri bütün dünyaya yayan yüzlerce beyin cerrahisi yetiştirdi. Beyin ve sinir cerrahisinde çığır açan, kariyeri boyunca pek çok ödül ve ünvan kazanan bilim insanımız, 20. yüzyıl sona ererken yapılan Amerikan Nörolojik Cerrahlar Kongresi'nde "Yüzyılın Beyin Cerrahisi" sıfatıyla onurlandırıldı.

O zaman yüzyılın beyin cerrahisine çok teşekkür ediyoruz. Eeveet. Saatlerimiz menemen vaktini gösteriyor.

Ha ha ha! Tamam, sen biber ve domates doğra, ben de bakkaldan yumurtayla taze ekmek alayım.

